

Bréfa- og málasafn Benedikts Sveinssonar, 8. hluti

Bjarni Benediktsson – Benedikt Sveinsson – Íslendingasögur – Gissur Þorláksson – Kristnitaka

Tekið af vef Borgarskjalasafnsins

bjarnibenediktsson.is

Einkaskjalasafn nr. 360
Benediktarskjöl
Askja 5-15, Örk 2

©Borgarskjalasafn Reykjavíkur

hefði dætt 18. mars, Björn sonur þeirra 8. júlí, en af þórlunga
fóttist að hin hefði á lífi verið 15. ágúst, alk á sama ári. -

Páll prestur héll því fram, að dóttir sin vori réttur erfingi ~~sin~~
þóris ^{presto} og sonar síns. og gjölfur vori hann réttur erfingi hennar
Laukravnt lögun var þetta rétt. Þó hann var allan átt eftir
þóris prest og þáttist vel hafa veitt á þessum landi.

Þóris prestur átti ~~skilgefnu~~ ^{skilgefnu} systur, sem Vigdís hét og var Bät-
var í Góðum nafandi hennar. Kræfist hann, fyrir hennar
húnd, 40 hundrotu af Seildartungu austrum, sem allar voru
400 hundrotu. Leggur og Litur hétu synir þóris; hafði hann
átt þá með fylgi komu sínni, áttu en hann gjöfist. Þeir kú-
ntu til arfs eftir föður sínn, en þengja áttu engu áheyrn, og
ekki vildi Páll prestur sína kröfu Bätvars. Lettist þá Bätvar
með 60 manna í hús og laut presticinn 60 hundrot af þeim.
Nú hófst illa á. Páll prestur fór skógruför (1150) til Seildartungu
og fékk lítið ~~veiglu~~ Brandar biskups og Lutmundar ^{þins} dýja, en
Kvanrus. Skulu studdi Bätvar tengda föður sínn. Bätvar og Páll
skofuðu hvor öðrum til alþingis; v er ekki tannad gert í málinum
á alþingi en þó, að áttveðin var satta fundur í Reykholki eftir
leitir þat summar. Á þeim fundi gerti Bätvar þá kröfu, að fá
þ ^{þingum} af öllum arfinnum, en Páll prestur veiddi eins líka af hendi 40
hundrot og hefði Jón Loftson áttu dætt Páli allan arf eftir þóris
prest, en talit samgjafst, að hann gæfi Vigdís 40 hundrot
til satta, eins og upphafur var forvit þess.

hann mest allra síma lorisveina. Þorlákur ^{var} ~~var~~ orðinn djálk
 at vigsla 15 veta. Hann var mædur fálatur og fækiftinn og gaf sig
 ekki at leikjum eða leikni eða sku. Um hvítugaldur vort hann prestur
 og rétt þar á eftir fór hann utan til meiri lardans; stundati hann
 nám i 6 ár á Frakklandi og Englandi. ^{og var líður prestur} ~~Þorlákur tók hann þingmann~~
 Árið 1168 ^{spældi hann at stofnunum} ~~var hann stofnandi~~ þyrskvaldegar klausturs og ^{var} hóleku
 situr niðtur áleiti þar. Hann hann þar á föt svo fözrum klaust-
 urliþnadi, at menn úr æðrum klaustum, leði utanlands og
 innan, sátu þangat, til at sjá og lea þar hveina klaustur síð.
 Hann var kassinn biskup 1174, en fór eigi utan til biskups vigs-
 þar samaríð 1177.

Þorlákur biskup lýsti mikla alit vit þad tveur, at nátkirk-
 jum og eignum þeirra frá leikmánum, og leggja þar undir bisk-
 ups forasti, og sporna vit ~~þeir~~ sitleysi og lausleki manna.
 Árið 1179 fertadisk hann um Austfirti og kom at Svínafelli. Þar
 leji þá Sigurður Ormsson, ³ ~~attólur~~ og ² ~~vikur~~ háfðingi. Biskup tjáti
 honum þennan nija leidskap. En Sigurður tók þvi þanglyga, en
~~þann~~ lét þá undan biskupi og fékk honum kirkju sína. Og á
 þessari fert, náti hann flestum kirkjum i Austfirtin gaffjirt
 ungi á sitt vald.

Biskupi ^{veitti} ~~veitti~~ erfitask vit Jón Loftsson. Þegar biskup spurti,
 hvort hann hefði hegra leidskap eðki biskups um kirkju sína,
 Svaradi Jón: „Hegra mi eðki biskups leidskap, en dráttim er eðgi
 at holda hann at engu, og eigi þygg er, at hann vilji heta eðki síni.“

en minir foreldrar, Samundur fróti og synir hans. Biskupur kvát
 eigi gamla heft veita leikmánum eignarrétt yfir kirkjuna
 og ~~meirskuldade~~ ^{þa} þa heyringna kirkjunnar, sem sýnda í þessu óhlyðni.
 Jón sagði að hann mætti setja sig í barn af þannum sýndist
 þat rétt, en ^{en} þannandi hann láta eignir sínar af hendi til biskups.

Þegar biskup fékk þessi svör, líndist hann og reyndi at
 kafa sitt mál fram með lempni og undirbyggju. Hann
 sneri sér nið fyrst at áðra máli. Þardate hann um vit Jón,
 at hann hieldi illa hveimlífskat kirkjunnar og ávikate hann
 fyrir hórdóm. Biskupi sárnadi mest samleit Jóns við Þogn-
 heiti. Vildi biskup taka systur ^{vax} sína frá honum; en Jón vildi
 ekki láta hana frá sér, hann umi henni og hún honum, og
 þá ^{þa} þá hafði ást hveð á áton frá barnasku. Biskup forbadate
 ni Jón. En forbadit var eins kmar at vörun við þann sekka, at
 hafa vit sitt og setast við kirkjuna. Jón kanna þessu illi; ^{vax} og hann
 var kappfullur um alk. og engum dregdi at halda til jafna við hann.
 Veitti jón biskupi hvat eftir annad fyrirvit og atlasti at
 ni honum á sitt völd og kvega hann. Eitt sinn hitate biskup
 jóni kanni og sámu leidis Þognheiti. En jón kvádt þessu ^{vax}
 sji svo um, at hann kampftriddeki fleiri. Biskup var
 hljótur í fyrsta, því ^{as} jón hófti með þessum ummánum gefit hon-
 um þat ^{as} þat, at hann vildi drepa hann. Eftir stundar þögn
 svarar biskup: „Eg ^{um} kvega þessu mál at þala alk þod sem
 mér má i koma. Gjør hvat þú vill, því ^{as} þú ^{em} biskupur at láta

leamt ségi undan litu sakir hugleysis fyrir heitan þina". Var þá gengit í milli þeirra og gerti biskup það fyrir annara lön, at leannþerapann ekki, til at fírrast þannig vandrotti. En fámum mánuðum seinna stólda þau Jón og Rogneitar met fámum sílju, og tóku þau heði lausn af biskupi, en þó mottu þeir aldrei vinnu Jón og biskup.

Þar látur biskup neyðit at ná hlut sínum met ^{skrifum} ~~skrifum~~ þegar áðru vísu gætt ekki. Skrifadi hann at biskupi og ~~þá~~ um ólykt; at biskup sendi þá skjal mikit til helstu höftunga og mun þá þofloca þessa att sínu ^{hlut af ákvarðun biskups.} ~~skjal þá~~ þá. Vandar at biskup og nýr, met þá um áhlyðni þeirra met gott og biskup, sit leysi þeirra og álynat, og áminni þá um at hola rít sitt, bendir ~~þann þeim~~ á, hve mikit ályngt hvili á þeim, at vera alþýttu til illu eftirdomis; - þeir ² hafi ¹ hlut mikit völd, ant og menkun, aerti þá mikit af þeim heimtat; met síðlyi sínu drogi þeir alþýttuna á eftir sér til ályfradar.

• Mun þessar mundir varð at biskupum at flygja úr Noregi fyrir valdi Sverris konungs; Nordmenn faldu ekki kirkjuvaldit og Islendingar tóku Nordmenn til fyrirmyndar í þessu. Náti þá þarlikur engum yfirráðum yfir kirkjum þeir á mörk ár; þá höftungja, sem láti höftu af völdum kirkjur sínar tók þess eftur til eignar og ferra. Þegar þeir sá hvar þá þofloca gerti og frotta um áfarit Egsteins biskups í Noregi.

Þar látur biskup koma þá á skrifum og áðrum aga og þessu

Kirkjinnar, er áður voru hitit hitgádar, t.d. skrifst^{ur} fyrir höf-
 drin; þeim fylgdu mikil fjárútlök og líkamlegar refsingar.
 Kirkjulozin studdu mjög að því, hve sitjandi manni var
 nema á þessum tímabili en áður hafði verið. Merinn laust
 mikinn ^(Karl og kona) þá stóki ~~þess~~ sem skyldu voni í 4. 5. 6. og jöfnu
 vel 7. lit. Þetta leiddi til algáðrar og förlu lífs. Þótt hefði
 verið um þórlák biskup, að hann ryfi þann ríðill, er hann
 vissi einhverri meiningu á, hver sem í hlut átti, en þess^{er}
 þá er ekki hljóðin í þessu. Sjálfur var biskup aldrei
 við ~~nekkvæn~~ ^{þess} ~~(væn)~~ ^{þess} kendur, lifði í ymsum meir lötu
 lífi og íttkati föstur og honahald. Þáringmatur var hann góður
 og lék vel á hljóðfari og hafði mikla skumbun af söng og kvæðum.

Þórlákur biskup dó 23. des. 1193; hann var þá 60 ára gam-
 all og hafði verið biskup í 5 ár. Eftir dauða hans þóttast menn sjá
 ýms merki ^{þess} að hann hefði verið helgur manni og var ^{þess} ~~þess~~
 língur fjörtárinna um langan áldur, eins og sítar þóttur minsta.

J.

Lönguhliðar-brenna. Í síðustu árum 12. aldar-
 inna deildu þeir Önnundur Þorkelsson ⁱ ~~í~~ Lönguhlið og
 Gudmundur ^{hinn} ~~hinn~~ Þorvaldsson ^{af} ~~af~~ Þokku í Öxnadal. Báðir voru
 þeir ríkir góðvortsmenn og Önnundur mesti afrikisvæður.
 Hann ~~ta~~ tók upp þú þóris bændu ^{at} Lönguhlið og ork hann þóttu
 nauðugan ári sama, en ^{þess} ~~þess~~ sjálfur met þú sítu á fjörtina og
 þú þar til þess er hann var brennur inni.

Seilur milli þessara höftinga hófst um 1187 og ~~1188~~.

non um

~~áttat dæturfrítt~~ softuþé eftir Feik nokkum Gudmundson.
Þá hléuadi vináttu þeirri úr af óspeltarmanni, sem Fejótamenn
dröpu (1187), en hann var þingmadr Örnundar. Þvír þetta
veg lík hanz drepa ~~áttat~~ sínu af þingmánum Gudmundar.
En Fejótamenn gáfu Gudmundi djóra góðert sitt, sér til hjálpar;
tók hann þá mátt ad sér og komusk sötirá.

En friturinn var ~~stórtur~~^{skuttur}; madr nokkur, sem Runálfur hét,
óþokk ~~þessum~~^{þessum} og hjarats sekur, gaf Gudmundi djóra stóthross sér til
fritur. Nákkra sitar satti Runálfur hrossinn og gaf þau Örnundi; ~~þá~~
~~hann tók sínu og tók við Runálfu~~^{þá}; Gudmundur skifti sér ~~ekka~~
af þessu og létu mazzir þad svo úr, sem ~~þessum~~^{þessum} voru þad
úr við Örnund. ~~Örnundar~~^{Örnundar} höddusk ad Gudmundi og töl-
utu nifoz um fridsemi hans; sögðu hann söti á fridtöli,
töldu ~~rettad~~^{rettad}, ad hlötu vegg um dalinn, fyrir afar Gudmund
og nesku hann, og tygfa sidan yfir og kasa þar metoot hans,
~~þau voru síu ad ganga til þurta~~. Um þessar mundir fór Gudm.
aldrei til mannfunda og engir hans menn, og ekki ~~þad~~^{þad} söttu
þeir leika. En ad því rok þó, ad mánum Örnundar þótti
þrik á Gudmundi og ~~þessum~~^{þessum} hans um hjarat, og létu ~~þessum~~^{þessum}
því ad hafa meiri vörð á sér. Háma meim Örnundar sögðu,
ad ~~þessum~~^{þessum} fyrir skinnu hest ~~þessum~~^{þessum} gengit um allar Öxna dal
og hann ad hoga, en engi dandi þar fundit, nema áina
Hallatta rollu, ullarlausu, og töldu viss, ad hann mundi sötí
fara langt á öðran; og þessum þeir vit því, ad Gudmundur söti

188 448/85
á

fast um stund ~~af~~ fríðskóli sínum. "Má vera að so^{tt} sé", segir Önnundur, "að hann sitji fast um stund, en ef hann ris upp, þá er eigi víst hve högl hann fer". - Þetta frétti Gudmundur.

"Þvo lengi ²mi¹ þýna^{delst} jarnt^{delst} at fast beili um sitir". Gótt mundi var mi¹ nóg beidit, hann þaldi ekki lengur líft manna. Þá náði hann at sér lífi og var Kolbeinn Tunnason^{höfningi Skagfirðinga} með honum. Þeir bilda met 100 manna (1197) til Lönghlitar. Önnundur hósti heima 50 menn vopnfora. Önnundur spurte, hver ^{reði} ~~stigi~~ flokknunum. Gudmundur svarar: "Hér er mi¹ kominn drin kalla^{tt} áttu, gengin úr dot afan og þó af allir hosta mjö, og er eigi þó usku sandurinn fengilegri en svo, en þó ^{áttar} ~~áttar~~ hin mi¹, at annað hvort skal vera, at hin skal láta af sér allt reyft², eða gengi met fullu reyfi heim". Vart engum sökum komist á, en net þvi at menn Önnundar vörðust vel i húsumum og Gudmundur sí, at húsir mundu seint sökja^{tt}, of eldur voru eigi^{tt} lerrim^{tt} at, þá var sitt til mosta bojar eldur og eldsneyti. Komum, og þeim mönnum, sem ekki voru i sök við Gudmund, var leyft útganga. Sítan voru húsir brend til Kuldakala og þótti þá Gudmundur hafa full hefut rognalísiss. En "Skamma stund neðurhönd höggi fegin" - Þeir höfðu brend inni ríkan gortóttmann, sem átti margar frændur og vini.

Brandur Hólabiskup Lemunds son fíkk komist i grötum ~~(til hús)~~ til mosta þings og þar met, at Jón Loftsson ^{skýldi} (dama um máli^{tt} i mosta alþingi. Jón var þegar

Hölmur í Öxarín hölmur á alþingi. Hrafnur líkasti þat vel. Hann
 átti fjórat at höggva, þoungakann var skrot. Loo fook hjó hann
 í skjöld Gunnlaugs, at sverdit brotnat, en Gunnlaugur saortist
 ákinnumi. Fedur þeirra og sinir gengu þá í milli þeirra.
 Gunnlaugur kvadst hoga sigur, þrofu ^{þess} vildi eigi ^{var vopnlaus, en Hrafnur lét þá kafa þá} kannaast á þá.
 Þá var Gunnlaugur reitar og vildi berjast leugur, en fadir hans
 kvad þá ekki skylda reyna meira at vinna. Þá ískati Gunn-
 laugur þess, at fundum þeirra Hrafnur hori saman, þá er fadir
 sínum vori þjarrí. ^{á þí þingi} þá voru hölungöngur hér á landi kannaast með löngum
 Nokkru eitar skroti. Hrafnur á Gunnlaug, til hölungöngur í
 Norgi. Þessu tok Gunnlaugur vel og þakkaði honum fyrir.
 Hrafnur kvadst engar mofjar hoga Helgu, og yoti þvi annar þvorr
 at falla.

Þeir börtust í Þrippt. Hrafnur saortist til álifis, en sveikt
 at Gunnlaugi og saorti hann, metan hann gaf honum vaku
 at drekka í hjálmi sínum. „Alla sveikstu mig nú og óðrag-
 lega fór þér, þar sem ég trótti þér“, segir Gunnlaugur. Hrafnur
 kvad þat satt, en þat átt hefdi sér gengist til, at hann góði ekki
 ummat honum fadurlags Helgu ^{hinnar} fögru. Þeir börtust um,
 og fell Hrafnur, en Gunnlaugur dái úr sínum ^{þrem} 3 dögum sítar,
 þerum til 25 ára gamall, ári 1008.

Nokkru eitar var Helga gift þorkeli Flakkelsyni. Hann var
 mesti ágóðismadr, autugur, skaldmadr og vísur. Helga gaf
 aldrei glöymt Gunnlaugi, og umi þvi ^{bínda} þessu sínum eigi sem blyddi,
 þat hann lévi herra í höndum sír. Hún átti vel fagnan við

at rekja skikkju Gunnlaugs. Þráed sitt sak þinn i eldaskála og þreigt þofad sitt i þne binda þinum, en hafði ad undanfötrun merit ^{of þinn} ~~landfarsött~~ af ~~ungangarveitti~~. Hinn rakki skikkju Gunnlaugs i sundur og þrofti á hann, og þne sidan örend i fatru þorkels. - Hann ~~tók sig~~ þatruad: ni þö þona sinu.

9. Lizhwatur Þórðarson (f. um 995) var alinn upp hjá Þórkatti at Apavatni. Hann var stór ~~þinn~~ ^{þinn} flonum var svo léttsad ytkju, ad hann malki of þgot af munni ^{þann} sem annat mat. Þja konum for þaman skaldly til þreif og þytrur kvæðandi. Hann var jofnan glatur i mitali, þveinlyndur og ~~þafti miklar~~ ^{mammulögur} ~~mammulögur~~ tilfinningar. Þarðoga matar var þann engin þott þann voru skundum neyður til þess at þegjot med áðum og drepa menn.

Mun þvifarsaldur for Lizhwatur utan og var med Ólafi ^{Konungs Halldassyni} ~~þelga~~* Hann vilði flytja þannum kvæði, en konungur vilði sigi þlytja á þat. Lizhwatur soðri þa, at vel góki konungur átt sitt skald og skyldi þann „þa þannum kvæðum til þlétar“. Ólafur þlyðði kvæðinu og eftir þad urðu þeir mikelir minir; þafti konungur jofnan miklar mottur i Lizhwati, gætti þann at stallaða þinum, og sendi þann med vandaðum soind til annara þjót höfðingja.

Me þvottu þjót þann svo þinnar svo nefndu: Þersoglisarinn og þann orði til Moznisar Konungs Ólafocann ~~þelga~~. Eftir at Moznis kom til ríkis i Noregi, beitti þann grind við þa, ~~þann voru~~

Konungur virki Siglvat skild svo mikils, að hann lét at ortum
 hans og vart hinn mildasti konungur og var siten kalladar hinn
 góti. - Siglvatur orti mikitt og margvisluf, en flest af
 því er týnd. Til eru 15 visur af "Nesjavísum" (þar daga vit Svein jǫtt) og um
 20 af "Austurfararvísunum" (gefð Siglv. til Gautlands þjóf
 Alfhelga) - Einnig orti hann ^{visur} um ferð sína til Englands
 sem heiti "Vesturfararvísar".

Siglvatur dómur fimkingsaldur, líklega 1045.

90. Grettir Hornundsson, er faddur um 996 að
 Þjargi í Múfirði. Móðir hans hét Hódis, mesti þrenskör-
 ungrur ^{göfug kona} og mjög vinsæl. Grettir var ódall í okru, fjátaldr,
 getskirtur og ^{íttur} hresskafinn. Hann var gostur sýnum og
 þó frækniður og vandrættur - Hann var marnaðskastur,
 niðfirnur, og sáji nema meðal matar í vöst. Grettir
 var drenglyndur, lofðik aldrei í þá, sem minni máttar
 voru. Einn eru til í máli voru ýms spakmáli, sem
 honum eru eignast, enda var hann óvillit vitomennu
 matar. ^{Saxmáttla konum þá sem jókull frændi hans sagði um hann,}
~~"Epa annat er gafa og gjörvileikur"~~ er þess efnis
 Grettis, að ^{at} "sitt er hvort, gafa, eða gjörvileikur."

Óhamingja matar var Grettir allsafi; ^{og átti hann} en at ^{allur} nokkum
~~leysi man hann kafa vesit sjálfur sök í ógafa sinni.~~
 Hann stadi sír jofnan afmikitt, því ^{at} sjálfstíð hans keppir
 úr höfði. Þremma fái hann at yskja, en þittu fremur við
 óléttum; at ¹⁵ veta ^{þann} þannell drap ^{hann} man. Sjvir

þat varð hann sekur fjörbaugsonaður, og var þ^{þri} metur i Noregi.
 Þar vann hann eitt hið mesta frósta veit^{er}, hann draps
 12 vöningja („bersetti“?) og frólsaði með því konu
 og dóttur þorfinⁿⁱ Hássonar, frá svivirtuign. Þorfinnur
 gaf honum ágæt vopn og bar hann þat jofnan síðan.

Mest all ígöfa Grettis stafaði af því, at hann kvælt
 ávat i soluhúsi i Noregi, i síðara skífl^{er} sem hann fór
 utan. Grettir sátti eld i soluhúsið fyrir farnum þ^{þri}
 fluttu hann utan. Húsið þóam og þeir menn, sem i þ^{þri}
 voru. En þeir voru sjálfir engu miður valdir at brunn-
 anum, en Grettir. Þar þóam iinni þ^{þri} fyrir þóris
 Skeggjasonar at Gæti i ~~Staldal~~^{Kaldakvæfi}. Slupmenn þeir, sem
 hann sátti eldinn fyrir, voru svo ódrenglyndir, at
 skella allri sökinni á Gretti, og ségju^{er}, at hann hefti
 boent menninga af ísettu rétti. Grettir bar sig gófu
 til at hveinsa sig af þessu.

Þóris Skeggjason fékk dandan Gretti sekun²
 á alþingi (1017) ~~Særa~~ (Skógaromann). Hann var i
 sekki i 14 ár, til dautudags. Frósta veiturinn var hann at
 Reykhólum; i þ^{þri} veitur var hann i Arnarvatnsheiti og lífti
 þar mest á silungu; adra þ^{þri} veitur var hann i Fagra skógsfjelli
 og i þirisdal þ^{þri} veitur. Síðustu þ^{þri} árin dvaldi hann i Drangar.
 Þar var illuzi bráttur hans met honum, ^{engas at aldri}
^{en hinn vandræsti maður} ~~englinga þittu, nið~~
~~spáilega~~ og byggur bráttur sínum.
 Hann og gófus at skilja, varð Grettir, ^{varð} ~~hans~~ ~~og adra~~ ~~Skógaromann~~.

þessir einnig voru ^{sekið} ~~minsta~~. Hann var vísomunarmannur með
 illi og skaphegum. Gestur Oddleifsson í Haga var spekingur
 og viki, ~~göfuglyndur~~ ^{göfuglyndur} og ~~bráttlyndur~~ ^{bráttlyndur} þráttmenn. Gissur
 hvíti Teitsson, Ketilbjarnarsann og gamla var lengi
 sínum afígdum höfðingjum, vitur og skiltur; hann bjó á
 Skálholti. Gissur var þráttur og var dótasta kona
 hans Þórdís dattir þórádds gótu á Hjalla, mest höfð-
 ingja. Þóan Gissur átti mörg börn og þar í meti ~~þóan~~ ^{þóan} bjó
 Björn Hildólakappi, er mest ummi Oddmynna eynndur
 var frábær helja og bráttlyndur; ~~er~~ hann var einnig
 göfuglyndur, skald ³ ~~gott~~ og ² ~~hygginn~~. Þórtur ^{Holmsteinn} ~~Þjórs~~
 náði Oddmynna frá honum með lygum og svikum
 og giftist henni. En eftir átt Oddmynna, at Björn var í
 lífi, ~~átti þórtur sígi Sjódagana selja hji henni og tók hann~~
 þá þáð vót, at drepa Björn Þóklánsann, vitingsslysi,
 en eftir þáð hóf þórtur einn minni slysi
 konu sinnar, þó ^{at} þúinn misti vót ad mestu.

7. Íslendingar verja landsvætti sína.

Ólafur konungur Haraldsson í Noregi, sendi árið
 1084 Skafla þóráddsyni lögsögum, ^{annu} og átrun ^{þá} höfðingjanna
 þat, at nema þat úr íslenskum lögum, sein honum þátti
 gómselst kristinni trú. Þetta var ~~mei~~ ^{mei} í sjálfa þeir
 gótt. En Ólafur konungur ~~þóan~~ ^{þóan} elski þær við stadar-

nema. Hann sendi ~~á~~ ^í jmsoum höfðingjum gjafir og vinnuvarleynd
 og þeir sendu honum aflur gjafir. Hann lafi og millid diloði á höfð-
 ingjassonum, er dvöldust í Norvegi og gætti þá handgerðna sír;
 gaf konungi þeim hálkótt í Norvegi; aflur ~~inn~~ ⁱⁿⁿ áskildi ~~konungum~~ ^{Manni sér}
 þau réttindi á Íslandi, at öllum málum konungs skyldi þar vera sjálf-
 steful, og sjálfur hann og þegar hann njóta þar sömu lofaréttinda ^{ser} og
 landsmenn. En á þessu við þetta alk bjó sin löngun konungs ~~at~~
 og aukta völd sitt og ríki.

Ólafur konungur sendi þingat til lands (1024) Þórarinn Nefjalp-
 son, íslenskan manni, með þau erindi, at reyna at fá lands-
 menn ^{til} skattgjalds við sig og hlýðni; — eða þá þá til at selja af
 hendi landsréttindi sín, þátt þess væri ekki beinlínis óskad.

Þórarinn Nefjalpsson kom til alþingis og talaði ~~(þá)~~ ^{ad} Lögbergi á
 þessa leit: „Ég skildir fyrir ^{þórum} ~~þórum~~ við Ólaf konung Haraldsson; sendi
 hann kveðju þingat til lands, öllum höfðingjum og landshjörnar mönnum
 og þar með allri alþjótu, Karla og Kvænna, ungum manni og gæmlum,
 odlum og mesalum, gæd og sína, og þat með, at hann vill vera ytar
 dróttinn, ef þeir viljið vera hans þegar, en hver annars vinir og fell-
 þingismenn til allra gjatra hluba — Þat fylgja kveðju sendingu kon-
 ungs, at hann vill þess heitast í vinnu af Norðlendingum, at þeir
 gefi hannum ~~ey~~ ^{ey} eða útker, er liggur fyrir Egjafirði; er manni kalla
 Grimsey; ^{þárum} vill þar i máli leggja þau gæd af sínu landi, er menn
 kunne hannum til at segja; en sendi ort Gudmundi á Mátuvöllum
 til at flykja þetta mál, því at hann hefir þat spursk at Gudmundur væri þar mestur

aðra þá hluti, sem sendilegir eru; er þeir (~~þeir~~) þá vel varid, ef vinatta kemur í máti. En núm Grimsu er það at vada, ef þaðan er enginn hlutur fluttur, sá er til matþanga er, þá má þar fada her manna, og ef þar er iðlendur her, og þeir þeir með langskipsnum þaðan, þá öfla og mörgum kólleindanum muni þeirja verða þröngt fyrir dyrum". Ad þessu var gertur góður vinnur og kom máttum á annan um, at sinna ekki einundum konungs.

Næsta dag gætt þórarinn til Löfbergs og bar þessum höfðingjum kveðju konungs: Gudmundi á Mötuvállum, Snorra góða, Þeigan lögsögnumanni, Þorsteini Lida-Kallsyni og Þorkelli Egjalpsyni. En með kveðju konungs fylgdi ein ásk, ad þeir fari á fund hans og sekla þangat vinattubest. Það þetta þröskanda höfðingjar þessu og lofðu at segja þórarinn síðer um fert sína. Það þetta þeir þetta sín i milli og þitti Snorra góða og Þeigan áratlyf, ad svo margir landstjórnarmenn fari i dem af landi luth. En Þorkell og Gudmundur voru mjög fúsir til badingo og tældu þetta sendarbest, sem ekki hafi at hófum. ~~Udri þi þau~~ ^{mállok} ~~vistarskoti~~ at þeir lofutu þórarinn þvi, at senda fyrir sig ^{i sinu} ~~þessu~~

Þessir fóru á konungsfund: Þeimm Þeiglan, Þoroddur Snorrason, Þellir Þorkellsson, og Egill, bróðir Þorsteins Kallsyni ^{af Sidu}

Þessir (~~þessir~~) höfðingja synir fóru ^{utaf en konungum} ~~fund konungs~~ ^(konung) ~~þessu~~ sveik þá og fadu þeim i tryggum, og gaf þeim ekki heimfaraleyfi árit eftir. Lambell þeim lengi nautugum hjá sér, ef ekki þessi, ad hann orust þvi góði kúgát fadur þessu til fylgis vnt sig.

Konungur sendi Gelli til Íslands nokkra sítra og átti hann at bjáta Íslendingum at setja hér nokk lög í landi og at landsmenn greidda Konungi nefgjald, pening fyrir hvern mann og væri 10 fyrir alin vadráls; einnig vildi hann þegnagjald hafa; hiet Konungur landsmönnum sin áttu sinni, ef þeir sýndu honum hlýðni, en annars afar-kostum, en hann mætti því við koma.

Á þingi 1027 var þetta Konungs mál roth ^{ihugad} ~~af~~ og samþykkt af öllum, at neita álögum og skattgjöfum til Konungs. Gelli barði Konungi þessar sögur fréttir frá Íslandi og veiddist hann landsmönnum, en hefti þá í svo mæg hann at lita heima hjá sér, at hann komst til at elkast lengur nit Íslendinga. — Hann ~~af~~ féll þremur árum síðar í Síklastötum.

Konungur heitti sömu aðert nit Föreyinga; sendi þeim mann og land höfðingjum þeirra til sín. En þeir hlýddu Konungi og hann kúgæti þá til at selja ~~þannum~~ landsrétti síni. — Og þannig hefti farit fyrir Íslendingum, ef höfðingjarnir heftu farit til Noregs. Telfa mi viss, at Einari þverding og Þorora gótu ^{hefti} ~~set~~ þá ^{veit} ~~ad~~ þakka ~~er~~, at Íslendingar seldu ekki í þetta sinn af hendi landsrétti síni. — Einn í dag, en Einari fyrirmynd allra þeirra Íslendinga, sem sumariþjófi síni, og vilja halda fornum landsrétti sínu, at er hann javikur

8. Ymir Þjóðskettir.

~~Þeins og gefur að Hlithja er þér ekki umt~~ Þeinsins vegna
 að segja ^{hér} meitt ítarlega um menningu og lífshætti fætra
 vora. — Að eins hófust atvöðin verða þekkin.

1. Landbúnaðurinn. Á söguöldinni voru alvinnu-
 megir þjótarinnar að sumu leyfi í meiri bláma en þeir hafa
 meir sitar, alk fram að ^{síðasta} aldamótum ~~síðastlitit~~. Forferðir voru
 vora hinir mestu stöfs- og framkvæmdamenn, hvort sem þeir
 gáfu sig að kaupferðum, vikingum eða landbúnaði. Almyrkju
 stundunum þeir að man. Ljóðleifur maður Guðalps sáði korni og
 lék þóðla droga artim (plöðim). Gallþeir þáfi akka í Hólag
 og á hest sínum sumar og uldur í korni. Kjálakur og Geirmundur
 þelfarstúrnir deilda um land, ~~er voru milli Hlofrings og Fáberns~~
 og létust á ökrunum. Þeir utan Hlofring, þeir þar vildu hátir
sa "þau góði fylgdu þessum landi, að þar var akur er
 kallaðist: "Vikarþjafi", því hann var aldrei öfðar; en þann
 þáfi svo skift verit með landinu, að sitt sumar þáfi hverjir";
 þat voru þeir Þorkell og Ljormundur, er tóku sjálfðömi af Astriði
 húsfröyju. Þeir gertu til handa sír akurum, að þeir skyldu hafa
 sínir hafa, en hann var adalstát Astriðar. Skalla goimur þáfi
sáðland á Örom. "Bleikir akkar" voru í Hlitharönda, og
 Hloðaldur ^{þvíþanessgati} var á akri sínum þegar hann var drepinn. En vitan
 er gefit um akka í sögunum og akurþekju.

Þin vottþin var einnig í bláma. Þá öndverta þjóðir þin
 at eins afgerð svoti kornu um bláma, en þegar þá sitar loyðit

X
 Á Reykhólum
 voru svo góðir
 landkastir, at
 þar voru aldrei
 öfðar akkar.

vider að girta húspannis, fæsta menn girtinguna lengra úr og
 var þá grasgróum veltur innan girtingarinnar; hann kallaðist
 einnig þinn. Þat var levið á völlum eta þinnis, og er ortist tala
 af því dregist - tala af þáddu engi. Þódur öku nupkjumið
 ákvörðunum á þinn sinn aðhaustinn; það taldu skáldin óvirkulega
 stórf; - sí þeimsku er traudlega enn upprótt að líkilsvörð
 menn þá, sem vinnu ~~þess~~ ^{slitnum} at ~~áburður~~ ~~og~~ ~~áhræminnda~~ ~~veturum~~.
 Í Rágsþula er áburður vinnu lögti hendur þeirna þóðs og þess
 þóðs nupkja og hegi var skit i vögum eta sletum, þóð
 því vort komist vit og leitturum fyrir. Við var það sítur at
 selja hegið saman á samvinnu i þos nefnda stakngarðu i nupju
 en alla því heim á velturum á sledum, þessa því var.

Þóð, þerifur og þjái þóðta menn i fornöld, sem sin þóðkast.
 Þóðin voru þvenstkonar, skallaf og langaf; þerifjúga var þóð til
 at kasta heginu af vögnum og á; þóðfi því eigi ad saxaföng;
 þjúgan var einstkonar þvöl.

Þiltatúluga meiri nauðpening þóðta forsetur voris, en
 sin þóðkast. Gutmundur ríki i Mátuvöllum þóðti 120 kja
 á þóðli i Hauka dól voru 60 kja. Þóðgils óvahlainstjúga ^{ad} tók
 20 kja og 120 or af þjóðna spaka tengdasyri sinnum, því þóð
 um þóðli þinn hafa fengið afviltit met döttur sinni, og þerif
 þjóðni þó at líkindum átt allmikinn þening effir. Þóðkaldur
 Dalakallson þerif átt 40 nauð, því ^{ad} þóðtur tók 20, en skildi
 þessu mörg effir. Ólafur þá þóður þinn átt þann vasa sem Harri
 hét; gekk hann einn þellisvetur með 16 öðrum nauðum i þerifþóð.

oddalum ihi allan veturinn, og kom heim vorid eftir, þey ar tit
in leatnati.

Eigi voru heldur hrossin þá, einukann stóthross. ~~(Sopar)~~
~~þokell íslund ketilsam átti.~~
~~Blund ketill átti~~ 160 hross, þá er landættar hans báðu hann
^(eitt sinn) þann heyr i dreyfröng. Hann lét þá flykja heim hrossin og
drepa 40 af þeim, en gaf sos landættum sínum fant heyr, ann
hann hafði allad hrossumum. ~~(Hakumun þey vorat þokell þann hross)~~

X
Hansa þírissoga
þey ar tit þetta
þoli meit íslund
Ketill. En þat
þey ar tit veit
veit. Þos fram
arlega sem þrem
an i Ormalþad
þat Sumarid
meit áftir.

Menn hófðu miklit yndi af stóthrossum, gengu til þeirra
i hoga og stouka þeim og klöppu. Þeir vildu annað hvort hafa
stóthrossinn einhvan, eða þá allar hrossur meit einum lík og
hesta meit áttum. Sumir ^{állu} állu hesta sína á korni og fóru miklu
þekur meit þá en þýonar, sem gengu mjög ihi fram i þeim
og geldiar nauðgripir, eins og ~~þat~~ hross ein ganga. Þetta gjafir
sem menn gáfu vinum sínum, vara góð hross og vopn.

Skifuzla, svín og geitur hófðu þender at munn. Ás-
mundur horulongur átti 50 gossir; þat gengu i grasi. Grettis
átti ad hirta þat, á yngri áttum, en hann duevi kjúklingana
ur hálsliði en venglaust gossinar til þess ad losna vit þetta
veit, er þannum þatti lílilþjörlefi. Mjög örnefni þenda i vinnu
rotta t.þ. Þvinadalinnis, Þvinaskart, Þvinháll, o.s. fvr. - Þau gátu
gengit ihi á veturinn sjálfala, eins og sautþfenatar gerti ad mestu
leyfi og geldneyti, enda var þá góð hoga ganga i skógunum
Þuzimundur gamli niesti átt tím frá sér 10 svín; þau fundu
ári sítar, og vara þá ortin 120.

Þrúser mikilvogar þat áttur gertu þorumum hesta áttur

um gængu. Þorsteinur á Þroz lét gæra gærd yfir þessa
 Þorsteinungu. Og enn í dag sjást víða leifar af gördum forn-
 manna um tír og engi, og jöfnuvel afrettarlönd. Lög-
 gærdur skyldi vera 5 fela þykku við jörð, en 3 fel ^{þess} að ofan og
 aslarhár. ^{Tof} 12 vikur á ári voru skilatar til gærdanna, en 8 vikur
 ur til hegananna.

Netur veittu onum á engi og kanna að mæta góti þess
 og nýjar. Geimur kógur keypti lokk af Ljóti spaka að ^{þess} Ingjalds-
 hól, fyrir 60 hundruð, til áveistu á engi sitt. -

Fráforur listkunnast nýjz og voru lömbin "selin" áður
 þann voru rekin á fjall. Alk þi var vettat haust og vor í lög-
 ritum, og fjallskilum sta gangum hófad svipað og nín gerist.
 Sumarsmali (kvi og ar) var hófður í seli, og ofn voru sjófar
 húsfræjgurar þar, til að amast ^{þess} snjár og ostagert; þar gættu þess
 sinnig skyr og var það flutt heim í belgjum. Þóndur voru
 þi ofn heima og á muddust heimastöfvin.

Eitt meðal amast þess sjinn, að forsetur voru hófta stír-
 hni og onikka mælaraddroði, er mannfjöldinn í samum heim-
 ilum. Geimundur heljarokinn hófti 80 met veitarsveim, Skalle
 geimur hófti að jöfnuð 60 vopngora menn, Þorsteinur forok-
 litar 30 frölsingja; ~~Á landnemvöldinni voru þetta at vís~~
~~þetta~~ sönu eldinn voru stírböndur sinnig vel mentir. Hóftu
 býjati búskap með 30 hjúnum. Gudmundur í Míðnvaltum hófti
 120 hjú, Þórimur Þýfásson og Ingjaldur í Keldum hóftu
 hvor um síð 16 vígja manna. Á Ljóti voru 30 manna

um haustid áður en drepsáttin kom þangað, sem nálega
eyddi þeim.

Höfðingjarnir, þá stírkondarnir höfðu nozan vinnulegt og
mótti því alla, að þeir hefði eigi ~~þetta~~ umvit sjálfir. Can
svo var þó eigi. Þeir unnu kappsamlega, frá snemma
til vinnu hvers morgun og höfðu seint. Gumar að Hlister-
enda sáti korni í akur sínum og Ottkell veit á ham ofan.

Þorsteinn á Berg var með húskörleum sínum að vinna.
Lisli Þeirsson var himin stöfsamaði ~~(höfðingj)~~ niður, þátt
þann vori af göfugum bezi broðum. Hann kom um kröldit
heim frá heyrinu, þegar hann kom og ^{mággona} þannar kona taluðu
um elokunna sína, og illt bláust af. Guðmundur ríki var frá-
bor iðjumatúr, leit eftir állu smáum sem stóru er að veitnaði lauk
á heimili sínu. Þallaljótur var snemma á fötum hvers dag
að sjá um hvernig og fénad sínu. Arnkell góti var miðill stöfs-
matúr og leit meira sína vinna alla daga milli sál sebra. Hann
var snemma á fötum og neyddi hvern saman þegar þorleifur
flugamatúr Snorra góta kom til hans og óklati að drepa hann.
Með föllum sínum var hann að flýja heyr frá Öryggstötum
þegar Snorri drap hann í stíkkagardinum. Balli Þorleiksson
var í seli þegar þeir synir Ólafs þá dröpu hann.

Adal-fötu manna var kjöf, fiskur, mjólk, skyr og
ostur, en lítil mjólmatur; vita högnifur meira sér vól, en eigi
fjallaþros. Áttur á ~~vætti~~ var kíll og laukur dælitit rökklata, tó
matúr; þá frá meira í hvarnstáð á fjall, lík og meira

fara á fjall eftir grösun; eru mög örnefni ^{konnd við} ~~konnd~~ of hövun
 t.d. Hvarnseyri. Menntuðust at einu þrisvar á dag.

2. Verðun og siglingar. Fornmenn voru miklir
 siglingamenn; þeir voru tvent í öllum: kaupmenn og víkingar.
 Verðunin var á söguöldinni at mestu í höndum landsmanna
 sjálfra. Þeir fluttu út vadmal og vararfeldi, en fluttu inn
 í: limbur, járn, mal, tjörn, mjól, vagn, líneft, skrá
 og fró.

Mörg kaupmenn voru norðkir og nefndu þeir ^{mat} ~~au~~
 menn, en vestanmenn nefndust þeir, sem komu frá
 Vesturlöndum t.d. Holland, Skotland og Sattureyjum. Flíngt
 komu einnig aðrir þjóttir t.d. Danir og Svíar. Í hauskinnsettu
 kaupmenn hiefu upp skips sín og tóku sér ~~net~~ ^{net} setu; þeir
 kálduðust netrastökumenn. Seldu þeir varning sinn ^{sumum} ~~í höndum~~
 og einnig notsemt at netinum. Þeir ~~lotu~~ ^{gættu} seldu fyrir börum
 ík í hönd, ^{eftir kelli} og seldu ^{þetta} á frætt, eða lánuðu mánum vörur. Gelit
 er um 60 íslenska kaupmenn á söguöldinni og voru mörg þeirra
 höftingja sögnir. En þegar þeim leidduð kaupferðir og siglingar,
 veistu þeir líti og skatfestu við sitt, urðu eittan gildir boðar í
 hirði. Kaupferðir óverast oft upp í víking, og víkingaferðir
 upp í kaupskop, enda var þetta tvent nálega í dekkiljan legh.
 Skipsin fengu menn með jömsu sviði. Þeir fengu þau
 at gjöf hjá vinnum sínum, eða stírhöfðingjum erlendis. Þeir
 létu einnig sviða þau sjálfir í Noregi og Reykjavík þau þessaförum
 og af íslendingum. Um 200 landnamsmenn er tölid at hafi

Götur sjómenn voru fæðir vorir; þeir hófu ~~til~~
 götu töku ferir til að aka sig í sjónum, því ^{þá} ~~þá~~
 ferir voru litar. Það þátti mikill megnadar ~~ed~~
 vera mikill sjóskennarnadar og götur fiskimadar.

Fiskveitar á landi stundastu menn nýj, til
 lassveiti í ^{ánu} ~~ánu~~ og silungveiti í lókjum og vátum.
 Skallaþórirur setti menn nit ánu, þar sem högg
 var at veita. Þessi lass og silungur var veiddur
 met ádrotti, í lagret og ^{eidris tiskatst} ~~fora-ita~~ dögveiti.

Demir voru til þess, að menn veiddu í félögi silung
 þrandur, sem land áttu met ánu, sem þeir veiddu
 í. Þar þá þá fyrir álörlegar veitar, og vortu þeir at
 boza bondumum ^{þá} ~~þá~~ hlakum af allri veitinni.

Helstu veitivötn voru: Arnarvatn í Arnar
 vatnshéiti og Myvatn; þar liftu ofl skógar menn
 og veiddu sér til matar. Gefit er mun einstök
 ar fiski hlak í fjóræld; var fiskurinn tekinn lifandi
 úr vátum og láttinn í lók og vaad þar síðan göt
 veiti.

4. Þrolabaldur. Þeir tölu afot um
 frola og marmdarit fæðra voru í sögn aldinni
 en gleymum því stundum, at mikill hlak
 þjóturinn var áfjals og dætlitill. Hinir
 þvo mefudu þrolar áttu engan rétt á sér at

lögun; þeir áttu við hörmuley Kjö ad búa flestir.
 Gafuzlyndir húsbóndur gefu þó ofþ þóllum
 sínum fælsi fyrir dygga þjónustu. Sumir
 gáfu þóllum tíma frá doðlegum störfum
 og leyfðu þeim at vinna um notur, eða
 eftir venju þann vinnu tíma og guld þeim
 laun fyrir. Þannig eignuðst þeir smáan
 þarman fé. er þeir keyptu sig met laun
 frá þóldisvíri. Húsbóndurinn gæddi
 keypt sér adra þóttu fyrir þetta gjald
 ef þóttu gæddi gjöldit hálf
 lausmargjald. eða le aura - þá miðti
 húsbóndi hann gefa hann fjólsoma
 En þó skýldi þóllum borga helmi-
 inginn sítar; var þá þóllum kallað
 fælsingji og hafði ad eignuð fjóls-
 va manna réttiendi. En taluð
 var hann þó um háttur húsbónda
 sínum eða fælsisgjafa. Hann miðti
 t.d. eign ^{Kyngast} ~~gjafa~~ sig ni rötta nein kaup,
 nema met eftirliti og ritum húsbónda
 síns. Þegar leysinginn hafði greitt
 all lausmargjaldit og verið i fjólsoma
 manna tötun þóttu þóttu gjöldit

nam at fallu i fjölsora manna
tölu með talsmætti viðhöfu. En þetta
mátti þó þvi at einu, at enginn fjöls-
mætti gæfi sök á, segir Sozan.

Húsbændur máttu misþygnu, selja eða dreypa
þöllu sínu, en hvorki þótti þant mannmættlegt eða þvagn-
þygn at fara illu með þá. En þá var misþygn með-
ferðin á þessum annungja máttum, þvi ^{at} húsbændur
en vork misþygnir. Þad þótti ^{ávallt} alth of lítilmættlegt
og ísamþætt fjölsorum máttum og hejndum, at þvagn-
sta máttu þöllu eða kvænþöllu. Þvagnlar voru ^{at}
misþygnir; sumir illir, ádyggir og dætlansir, en aðrir
gættir og drangþvagnir og húsbændum sínum hollir.
Þvagnlar Þorkels gættu löngtu list til svefnu, þvagn húsb-
bændi þeim var i lifshiska og fjell ~~sök~~ fyrir Snorra.
Þvagn var Þvi sandamatur þvagn þeirra at Þvagn, eða þvagn
sandamatur Þvagn þeirra Þvagn. Þvagn voru
þvagnlar Þvagn máttu Þvagn, en þvagn þvagn
eða máttu varit i vork þvagn og þvagn, at
þvagn þvagn eigi megn haldu þvagn, of þvagn máttu þvagn
og vork þvagn ad selja þvagn þvagn og þvagn-
máttu. Þvagn þvagn, en at þvagn þvagn þvagn.
Þvagnlar Þvagn máttu þvagn sír ofan of þvagn þvagn
þvagn þvagn á Þvagn og þvagn þvagn sír til
þvagn. Þvagn þvagn er, at máttu þvagn voru gættir, en voru

herleknir menn af göfugum stum. og mögum fjölsöm mánm-
 um meiri at hreygsti og göfugmenschu. Flestir þeir, sem ^{um} ~~þessum~~
 margi atlitri höfðu verið ánaudugir, voru dætlansir, hnglausir,
 ótryggir, ljóttir og illa innrottir. Og margt virðist ^{henda á} ~~möla met þeir~~
 at ^{meiri hlaki} ~~þessum~~ af þöðlaskött förnaldarinnar, hafi verið af átrú ^{Kyni} ~~þessum~~
~~þessum~~ en fjölsömum menn.

Því og fyrir orð voru leysingjar ^(venjulega) leiddir i lög ^(venjulega)
 eftir iðar; var þat gert i hreyganda hljóti² og ljótti þá leysingjum
 því yfir, at hann vilði vera i lögun met átrum mönnum; ^{um}
 hann svo eit at því at halda landlögin. En þrátt fyrir þetta
 voru þeir at nokkum ^{leggi} ~~hlaki~~ af hátri ^{fyrir, hristbónda sínum} ~~fjalöggjafa sínum~~. Ef leysingj-
 t.d. átti ekki eftir afkvemir, átti ^{hristbóndur} ~~fjalöggjafi~~ hans at erfa hann. ~~þessum~~
^{Takist gæð þessum} þessum ^{þessum} ~~þessum~~ ~~þessum~~ ef leysingjum á þádi at gefa sigur
 sínar, eða fara illa met þess af ásetnu ræti; hins vegar voru
^{hristbónda} ~~fjalöggjafinn~~ skyldur, at ala önn fyrir leysingja sínum, ef
 hann komst á vinnar vól og átti ekki eftir barn, sem góði skyldu hann
^{átti þessum} ~~fjalöggjafinn~~ átti einnig at mola eftir leysingja sínu, ef hann
 var meginur. X

X
 Þóðla stáðe
 samkvamt lö-
 gum, fyrir at
 an þjóðfélagið
 þessum voru
 réttlausir. En
 i önn málþess
 þó laga verður
 gífur þóðla
 mátti drepa
 fjölsöm man-
 um ávíssi
 kann hann.
 En fjölsöm
 þess var góð
 ámbætt, at
 at þess löðla
 laust, þátt
 min orð
 við aförum

5. Hjúskaður og heimilislíf. Hjúskaður i fann áld var i rann-
 inni ekki ut annat, en at tvör áttir tengdust saman; var þat
 koman at vera heyll mundu (þé), ef hjónabandið var lögleg,
 eða tengin met löglegum samningum, manns kemmar og þessum,
 er sjá áttu fyrir ræti konunnar; en þat var fater kemmar, eða
 bróttir, eða þá mátt ^{at} ~~þessum~~ ~~þessum~~. Þetta var kallað festur. Kann

föðnut. Þessi festar slitnar voru gertar þungar ækkis. Næði
mundi kom heimánfylgjja frá fátur, brottum etv ættmánum
þegar konan fór úr föturgætti. Þótt eða kynning rétt sjaldan
í hjúskap; og umgengni ^{þessa 3 kynne} ~~þessa 3 kynne~~ var frjálslý og samfund
úr ættmanna títi; og engu síðar lítu þessar sláttur hjón ~~og~~
~~þess en ein geist~~. Þó mætur Halbrúnar skáld átti tvöð ummætur
í semur og vildi hvoruggi gíflass; það var engu líkara en að ást,
~~átt mátturlegrar tilfinningu að dráttur, milli þess og þess~~, væri sítthvott
og hjúskapur og hjúskaparlvatir; og ættmánum þótti meira undir
þess komit, að hjónin myta vírtíngar samkvæmanna, en að sér
legr heit átt voru met þess. Þessum máttu ekki líta að harkug
sinn vata, þess vata að hlýta og gíflass hverjum, sem ættir átt
þess heit ^{an} þess þess þess heit átt ættmánum; - þessum
seldar, og það átt og einatt til mesta óhamningu þess þess og átt.
En þess er einnig átt getit, að met hjóninum tókust gótar áttir,
þess áttir rétt ekki upphaflegu hjúskapnum, og líttar áttir voru
met þessum fjóðku.

Þessum ~~þessum~~ brúttkaupnum voru festar skilnálmum staðfestur; og þess máttur
inn konunni „hekkjargjaf“ í fyrsta degi eða „linfjé“. Og til
þess að þessu gótt minnisstott, var slóð veisla halding mótum
fróndum og minnum brúttkjananna og ættmánum bestit.

Þessum hjóttu að skilum fjár hóg, og voru einu þessum vátta
átur en þess gíflass. Konan átti heimán fylgjuna, minnum
og linfjé og svo þess þess sem líttar fjótt að ættmánum þessum hjónum.

dóu, gætt hlutur hvars þeirra til erfingja hvars um sig. Ad lögm
 átti bændinn ^{two þriðji hluta} af þeim beggja, en konan ^{þriðjungs} af öllu, ef ekki var átru-
 visi tilaklilist; en afkast mun þó hafa ~~verið~~ kaupvæðum til-
^{kaot} helmingafélag; Var konan því stjálstet i fjármálum; ^l fædd
 dæmi til þess, at konur heimtu skilnat og fjárskifti af mönnum
 sínum, ef þeir fóru ekki at vilja þeirra; og vildu þóttir láta skilna
 hvi sínu og ^(þvi) löttu við sitt.

Skilnadar var áutferginn; þvætti ekki ^{tel.} annat en áttu þu
 sér votta at skilnadi og tilfara einhverjar lítil fjárlagar ástakar,
 til ef konan heyr sig ekki til klædnatar i öllu sem lítur, ^{konan} ~~átti~~
 finnur at því vit bændu sínu, at hann líti einhverja skilvan
 hjon augu, ^{hest} ~~og~~ ef matarinn hefir gefit konu sínu ^{hest}
 o. s. frv. Konur urðu at vera hvein lifar, annat þátti ekki sem-
 ley atá vidmændi, en bændur mættu met lögmum eiga frillur
 og þátti ekki að abhuga verk nit. Ekki var alk af samkomu loy
 gott mest konum og frillum. Frillubörn voru afk álubogubörn
 því ^{stjórungjafum, fæddur} ~~þeirra og stjórungjafum~~ sýndu þeim kulda og fyrir líkvingu. Þeir
 fæddu síndu þó frillubörnum ásk og umbyggja, leiddu þau i átt
 og til arfs. Öðrum voru því afk málfall vir, at frillubörn voru
 af fæddum sínum leidd til arfs og áttar, og gátu kannat það.

6. Barnauppeldi. Í elstu tíð fæddu konur börn á gálfi-
 „leggjast á galf“, var svo bærnt bærnt til fátursins og átti hann at
 ráta því, hvers það skyldi bærnt til eða eigi. En það var ~~því~~ al-
^{þitt} ~~meint~~ i frumöld, at þau til börn; einhver þáttu fátökis munu ik

